

Regeling voor het beheer van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de Protestantse Gemeente Zeist 2024-2029

Inleiding

Deze regeling wordt 5-jaarlijks herzien door de algemene kerkenraad van de Protestantse Gemeente Zeist (PGZ) na het CvK te hebben gehoord en met instemming van de kerkenraden van alle wijken van de PGZ.

Algemeen

Binnen de totale financiële verantwoordelijkheid van de PGZ als geheel, ligt de verantwoordelijkheid voor het financieel beheer primair bij de wijken. Elke wijk is verantwoordelijk voor zijn eigen baten en lasten, een deel van de inkomsten van de wijk wordt afgedragen om de solidariteit tussen de wijken te kunnen faciliteren. Het CvK zal de wijken faciliteren door alle noodzakelijke cijfers en gegevens te verstrekken.

Inkomsten en uitgaven wijken in balans

Het uitgangspunt is dat de wijken zoveel mogelijk verantwoordelijkheid dragen om hun eigen wijkbegroting op orde te houden. Belangrijk hierbij is dat er duidelijkheid is over de inkomsten en uitgaven van de wijk. De wijkkas maakt volledig onderdeel uit van de uitgaven van de wijk.

Inkomsten en uitgaven wijken

1. Kosten of baten die direct toe te wijzen zijn aan de wijk worden aan de wijk toegewezen. Centrale baten bijv. rentebaten en dividenden zullen via een verdeelsleutel worden toegewezen. Idem voor centrale kosten bijv. Kerkelijk Bureau.
2. Hoewel de wijken eigen verantwoordelijkheid hebben is het van belang dat het CvK dit regelmatig kan toetsen aan de door haar geformuleerde uitgangspunten, tenminste twee keer per jaar of zoveel vaker als besloten wordt. Het CvK formuleert de uitgangspunten op financieel, technisch, cultureel (sommige kerken zijn monumenten) gebied, en voor de vitaliteit van de wijk.
3. Baten en lasten die direct bij de wijk horen:
 - VVB (kerkbalans) en collecten.
 - Wijkgebonden subsidies.
 - Legaten die specifiek aan de wijk worden toegekend.
 - Legaten die specifiek aan de Hervormde of Gereformeerde Kerk van Zeist worden toegedeeld komen terecht in de algemene middelen, of komen terecht bij het doel waarvoor het legaat is gemaakt.
 - Legaten waarvan de precieze bestemming niet duidelijk is worden aan de wijk toegekend waar de overledene kerkelijk actief was.
 - Huurinkomsten kerk.
 - Pastoraat: predikant, kerkelijk werker en preekbeurten.
 - Salarissen en vergoedingen, koster/beheerder, organist, kerkmusicus.
 - Inkomsten wijkkassen.
 - Alle consumpties die genuttigd worden in de wijk, hetzij door de wijk zelf of door derden.
 - Kosten van de wijk die via de wijkkas lopen.
4. De wijkkas maakt onderdeel uit van de uitgaven van de wijk.

Begrotingsregels

1. De wijken stellen jaarlijks een begroting op voor het komende jaar en tevens een prognose voor de twee volgende jaren en een raming voor de jaren vier tot en met acht. Dit wordt elk jaar geactualiseerd.
2. In het belang van een goed financieel kader en inzicht is het belangrijk dat tenminste twee keer per jaar de cijfers worden opgesteld en beoordeeld kunnen worden door de wijk en het CvK. De cijfers worden centraal opgesteld in samenspel met de wijk omdat die het meeste inzicht heeft in niet structurele inkomsten en uitgaven.
3. Indien de driejaar-prognose van een wijk dreigende tekorten laat zien zal het CvK met de betreffende wijk in overleg treden hoe het te verwachten tekort binnen vier jaar weggewerkt kan worden door acties van de wijk zelf. Over deze acties en de resultaten worden bindende afspraken gemaakt tussen de wijk en het CvK.
4. De wijken kunnen bij tekorten een beroep doen op het solidariteitsfonds, echter na goedkeuring CvK van een plan om weer financieel evenwicht te creëren. Het financiële plan is hierbij leidend, maar ook de vitaliteit van de wijk, zie ook hierna. Het CvK zal de AK hierin adviseren.
5. Kosten en baten die direct toe te wijzen zijn aan de wijk worden hieraan toegewezen.
6. Lasten of baten die niet aan bovenstaande criteria voldoen, worden verdeeld op basis van Pastorale Eenheid (PE) en op basis van de verwachte opbrengst van de Vaste Vrijwillige Bijdrage (VVB). In de begroting zijn de te verdelen lasten en baten:
 - Centrale rentebaten en dividenden (verdeling op basis van 50%VVB, 50% PE). Het rendement dat per jaar vastgesteld wordt, wordt berekend volgens de formule in annex.
 - Beheerskosten (Kerkelijk Bureau) verdeling 50%VVB 50% PE.
 - Rentelasten zijn op dit moment niet aanwezig.
 - Verplichtingen andere organen (PKN) vast bedrag per PE en een percentage van de VVB, in lijn met de landelijke systematiek.
7. Ieder jaar zal er een vitaliteitscan¹ gemaakt worden van de wijken en besproken worden tijdens de begrotingsgesprekken. Criteria zijn o.a. trends in P.E., betalende leden, leeftijdsopbouw, activiteiten en aanwezigheid kader.

Centraal vermogen en wijkvermogen

Bij het samengaan is een berekening opgesteld van de noodzakelijke buffer op centraal niveau. Het verschil tussen het werkelijk vermogen en de noodzakelijke buffer is in 2019 verdeeld onder de wijken, op basis van de verdeelsleutel 50% VVB en 50% PE.

Daarmee kregen alle wijken een wijkvermogen, naast het bedrag dat een aantal wijken reeds in het verleden heeft opgebouwd. Het overblijvende deel is het Centraal vermogen.

De wijken kunnen over de gelden in hun wijkvermogen beschikken voor speciale projecten om de materiële en immateriële infrastructuur te verbeteren. Het CvK zal de uitgaven toetsen aan de richtlijnen. Het wijkvermogen kan in de regel niet gebruikt worden om structurele tekorten op te vangen.

Schenkingen als giften en legaten, die specifiek aan de wijk worden toegekend en dientengevolge toevallen aan het wijkvermogen, mogen ook worden ingezet om mede de kosten van een predikant te dekken. Daarmee wordt afgesproken dat de huidige werkwijze, zoals nu bij het Witte Kerkje, kan worden voortgezet. Bij het aantrekken van een nieuwe predikant moet de aanvullende bijdrage van het wijkvermogen, tezamen met de meerjarenbegroting van de wijk hiervoor wel toereikend zijn. In de uitwerking kan het mogelijk helpen als sprake is van een predikant die bijvoorbeeld over een beperkt aantal jaren met emeritaat gaat.

Over het wijkvermogen wordt een rente vergoed overeenkomend met de SKG rente per april van enig jaar (voor het komende jaar), waarbij deze rente ten hoogste gelijk is aan het aan de exploitatie toe te rekenen (deel van het) netto langjarig rendement op de beleggingen van de PGZ dat wordt gehanteerd op advies van de BAC. De BAC adviseert in casu over het extern ondergebrachte beheermandaat, omvattend de belegde middelen van de PGZ.

De wijken zijn vrij om te beslissen wat zij met het toegekende rendement (rente en beleggingsrendement) doen. Dit kan gebruikt worden in de lopende exploitatierekening, dit kan bij een

¹ Hoe de uitkomsten daarvan worden gewogen en welke consequenties daaraan worden ontleend, zal altijd onderwerp van gesprek zijn tussen het college, de AK en – uiteraard – de betreffende wijkgemeente.

fonds bijgeboekt worden of bij het wijkvermogen geboekt worden. Korte termijntekorten moeten met het wijkvermogen opgevangen worden, mits het wijkvermogen niet negatief wordt en de tekorten in vier jaar opgelost zijn. Uitgangspunt is dat de wijken in eerste instantie hun eigen tekorten moeten oplossen hetzij door extra inkomsten hetzij door aanvulling van het tekort uit het wijkvermogen voordat het solidariteitsfonds en het algemeen weerstandsvermogen ingeroepen wordt.

Wijkvermogen

Bij de wijken is sprake van wijkvermogen dat gevormd is tijdens de fusie en ieder jaar muteert met het saldo van de baten en lasten. Daarnaast beschikken de meeste wijken over wijkgebonden bestemmingsfondsen, die met name zijn gevormd door specifiek voor de wijk ontvangen legaten en /of giften.

De wijken zijn vrij hierover te beschikken voor diverse doeleinden behalve voor het structureel opvangen van tekorten. Dit met marginale toetsing van de uitgaven boven € 3.000 door het CvK.

Predikantsformatie

Gezien het feit dat wij langdurige verplichtingen aangaan bij het vervullen van een predikantsvacature en flexibiliteit een belangrijke voorwaarde is zijn er spelregels nodig bij het toekennen van formatie voor predikantsplaatsen. Bij het ontstaan van vacatures en de hieruit volgende vraag tot vervanging dient -om de omvang van de ontstane vacature in te vullen- te worden gelet op onderstaande criteria:

- Financiële bijdragen in VVB en collecten en het te verwachte verloop hiervan in de komende acht jaar.
- Ledental van de desbetreffende wijk en de te verwachten ontwikkeling hiervan in de komende acht jaar.
- Vitaliteit van de wijk, zich uitend in: actieve kerkenraad, voldoende vrijwilligers, aantal bezoekers aan de kerkdiensten, leeftijdsopbouw van de wijk. Daarbij zij opgemerkt dat, waar bij een wijk in bovengenoemde sprake is van bijzondere patronen, deze ook in hun (specifieke) context (inclusief het wijkvermogen) gezien en geëvalueerd moeten worden.²

De meerjarenbegroting wordt voor acht jaar opgesteld i.v.m. de langlopende en niet af te breken contracten van de predikanten.

Er dient rekening gehouden te worden met de landelijke trend van afname van het ledental met 2,5% per jaar, dat betekent dus voor acht jaar 20% per wijk. Daarbij zij opgemerkt dat, waar bij een wijk in bovengenoemde sprake is van bijzondere patronen, deze ook in hun (specifieke) context (inclusief het wijkvermogen) gezien en geëvalueerd moeten worden.

Predikanten zullen nog meer dan nu verplicht multifunctioneel inzetbaar moeten zijn in meerdere wijken tegelijkertijd indien de inkomsten van de wijk tekortschieten voor de financiering van een predikantsplaats.

Eigendom en beheer vastgoed

De PGZ heeft de beschikking over in totaal zeven kerkgebouwen: Oude Kerk, Nieuwe Kerk, Oosterkerk, Noorderlichtkerk, Sionskerk, Witte Kerkje, Zeist-West. Daarnaast zijn er nog twee pastorieën: Kroostweg, en Charlotte de Bourbonlaan. Alle gebouwen en orgels worden centraal beheerd. Voor het onderhoud van de gebouwen zal een tienjarenbegroting worden opgemaakt door een extern bureau.

De wijken zullen een gelijk vast bedrag aan eigenaarslasten toebedeeld krijgen, 50% voor het Witte Kerkje. Het bedrag aan eigenaarslasten wordt jaarlijks geïndexeerd door het CvK.

De voorziening groot onderhoud wordt per wijk gespecificeerd, zodat iedere wijk weet hoe het met haar gebouw zit.

Nieuwe investeringen worden in principe gedekt uit de verkoopopbrengst van onroerend goed. Kleine wijzigingen van het gebouw kunnen plaatsvinden uit het eigen wijkgebonden bestemmingsfonds.

² Zie ook voetnoot 1

Grotere wijzigingen van de kerk of haar bijgebouwen - niet zijnde onderhoud³ - worden 50-50% gefinancierd door de wijk en de centrale middelen⁴.

Uitzonderingen zijn wanneer een wijziging alleen plaats vindt ten behoeve van de verhuur, dan zijn dit 100% wijkkosten.

Investerings in duurzaamheid in de categorieën eenvoudige aanpassingen of aanpassingen met een redelijk rendement komen voor de wijk zelf.⁵ Daarbij kan de wijk wel een beroep doen op de tijdelijke financiering met centrale middelen. Investerings met geen of een zeer laag rendement komen voor rekening van de centrale middelen, echter na een afgewogen oordeel van het CvK, waar nodig in afstemming met de AK.

Pastorieën

Op verzoek van een predikant moet het CvK voor een pastorie zorgen. Een dergelijk verzoek is geen automatisme meer. In de bestemmingsreserves is een bedrag apart gezet voor het geval van een noodzakelijke aanschaf van een pastorie.

Solidariteitsfonds

Door het instellen van een solidariteitsfonds wordt de onderlinge solidariteit gewaarborgd. Indien een wijk een tekort heeft dient dit tekort binnen vier jaar weggewerkt te worden. In de tussenliggende periode kan het tekort gedekt worden vanuit het solidariteitsfonds. Er kan pas een beroep op het fonds gedaan worden als de tekorten niet uit het wijkkasvermogen of uit andere vermogensbestanddelen zoals legaten of aan de wijk geormerkte reserves gedekt kunnen worden. Het CvK zal de aanvraag beoordelen en de AK adviseren.

De wijken dragen 3% van het levend geld af aan het solidariteitsfonds tot een bedrag van € 100.000 voor het totale fonds. Concreet betekent dit als het fonds het maximum heeft bereikt de wijken geen bijdrage hoeven te betalen tot het moment dat er weer aanvulling tot het maximum nodig is. Bij de start werd het fonds gevoed vanuit de balans met als basis 50% van de PE's en 50% van het levend geld. Het doel is dat de tekorten niet te ver oplopen en er snel gereageerd kan worden.

Innovatiefonds

Een centraal innovatiefonds is belangrijk om als wijken snel gezamenlijke actie te kunnen ondernemen bij het ondersteunen van nieuwe initiatieven voor groei en gemeenteontwikkeling. De eerste financiering is gevoed vanuit de centrale balans op dezelfde wijze als het solidariteitsfonds en bedraagt € 50.000 Het is aan de AK om beleid te maken wat onder het innovatiefonds valt.

Indien het fonds leeg raakt kan het CvK besluiten of nieuwe financiering van het fonds uit de algemene middelen moet komen of uit bijv. 1% afdracht van het levend geld per wijk.

Het is aan de AK om over de continuïteit en de bestemming van het fonds te beslissen.

Kerkelijke Bureau en overige medewerkers

De werkzaamheden voor de PGZ worden vanuit één Kerkelijk Bureau verricht.

³ Het CvK stelt de gebouwen aan de wijken beschikbaar en zorgt voor een blijvend goede functionele conditie van de gebouwen. Voorbeelden: Bijgebouwen Pniël functioneel inzetbaar maken voor (jeugd)werk = CvK; Ontmoetingsruimte / koffiehoeke Oosterkerk binnen de bestaande functionele ruimten inrichten = wijk.

⁴ De huidige verwoording (aanpassing van de regeling) is na intensieve afstemmingen binnen het CvK en aansluitend in de AK tot stand gekomen. Concrete voorstellen worden in het CvK besproken en leiden tot (maatwerk)afspraken waarbij het CvK de invulling van het beleid en de consistentie van keuzes in de AK toelicht en documenteert als uitwerking van dit CvK beleid.

⁵ Het CvK onderkent dat aanpassingen gericht op duurzaamheid zoveel mogelijk gelijktijdig met andere (gebouwgebonden) werkzaamheden plaatsvinden. Zie ook de noten 3 en 4: de samenloop / samenhang met CvK / wijk / 50% - 50% financiering wordt de komende periode al doende verder door het CvK in samenspraak met de wijken uitgewerkt.

De taken van het Kerkelijk Bureau zijn o.a.: ledenadministratie, administratieve afhandeling gebouwenbeheer, ondersteuning bij het opstellen van conceptbegroting/jaarrekening, managementrapportage, initiëren van administratieve vernieuwing en efficiency, vraagbaak voor leden, Opgang, Actie Kerkbalans.

Het karakter van het werk van het CvK is meer challenge en control geworden, het uitdagen van de wijken op goede en gezonde begrotingen en het controleren en toetsen van de afspraken. Het Kerkelijk Bureau is daarbij een belangrijke schakel.

Het Kerkelijk Bureau is gevestigd in het KCZW. De aansturing van het Kerkelijk Bureau vindt plaats door de voorzitter van het CvK.

Kerkbalans

De actie kerkbalans (AKB) zal zo veel mogelijk digitaal plaats vinden. De acties van het CvK en CvD lopen zoveel mogelijk gelijktijdig. De wijken zijn vrij om naast de centrale AKB eigen acties te houden.

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening en de verslaggeving worden in principe gebaseerd op de PKN-richtlijnen. Genoemd wordt in dit verband de waardering op aanschaffingswaarde van activa. Met betrekking tot belegging in aandelen hebben we afgesproken dat waardering plaatsvindt op beurswaarde, waarbij het verschil tussen beurswaarde en aanschaffingswaarde werd gedoteerd aan een reserve koersverschillen, waarmee we mogelijke verliezen in de toekomst kunnen afdekken.

In 2023 is ná uitputting van de reserve koersverschillen besloten tot het instellen van een risico reserve beleggingen. Deze risico reserve wordt gevoed door 50% van het verwachte netto beleggingsrendement en opgebouwd tot een maximum van het mogelijke beleggingsverlies (voor een jaar) zoals door de externe vermogensbeheerder aangegeven, samenhangend met het beleggingsmandaat van de PGZ. Afwijkingen ten opzichte van het verwachte netto beleggingsrendement worden eveneens in de risico reserve beleggingen verwerkt. De risico reserve kan een negatieve stand hebben, waarbij deze wordt gedekt door de Algemene reserve. Dit met het oogmerk om de jaarlijkse beleggingsbaten die aan de wijken toekomen zo stabiel mogelijk te doen zijn. Zie ook de Annex hierna.

Annex berekening rendement en verwerking centraal

Op centraal PGZ-niveau worden de op korte termijn niet nodige middelen belegd volgens de richtlijnen van de BAC (Belegging Advies Commissie). De beleggingen vinden plaats via een extern beheermandaat. De BAC heeft in overeenstemming met haar beheerder een visie op het lange termijn rendement. Na aftrek van de beheerskosten blijft een netto lange termijn rendement over. Het CvK heeft in overleg met de BAC besloten dat het rendement dat toegekend wordt aan centraal en de wijken 50% van het lange termijn rendement is. Hierdoor wordt het totale rendement als volgt berekend:

$(\text{Vermogen onder beheer mandaat}) * 50\% * \text{LT-netto rendement}$

Ieder jaar zal het CvK de parameters van de formule opnieuw vaststellen en de berekening van het rendement maken. Als het maximum van de risico reserve beleggingen is bereikt, kan 100% van de netto beleggingsbaten aan de exploitatie worden toegevoegd.

Update bestaande regeling 06122023. Goedgekeurd in de vergadering van de algemene kerkenraad van 16-1-2024.